

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16603

Tarih : 20.02.2026

10/3792

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de anadili meselesi, Cumhuriyet’in ilk yüzyılı boyunca hiçbir dönemde güncelliğini yitirmeyen kritik olguların başında gelmektedir. Resmi dil politikaları sonucunda dilsel çeşitlilik önemli ölçüde zarar görürken “tek dil” politikası özellikle Kürtlerin itirazıyla karşılaşmış, Kürt sorununun da temel unsuru haline gelmiştir. Çünkü Kürtçeye (Kurmancca, Zazaca) yönelik politikalarla birlikte dil kaybı hızlanırken asırlar boyu yaratılan kültürel kodlar da zayıflatılmıştır. Mezopotamya ve Anadolu coğrafyasının biyo-kültürel çeşitliliğine tezat oluşturan uygulamaların geçmişten bugüne toplumsal gerilimleri beslemek dışında hiçbir olumlu etkisi görülmemiştir. Bu sebeple Kürt halkının anadili bağlamındaki taleplerinin dinlenerek Anayasal ve pedagojik açıdan atılması gereken adımların belirlenmesi ile Türkçe dışındaki dillerin korunması amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Gülcan KAÇMAZ SAYYİĞİT

Van Milletvekili

GEREKÇE

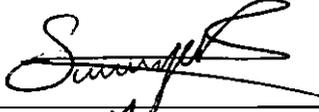
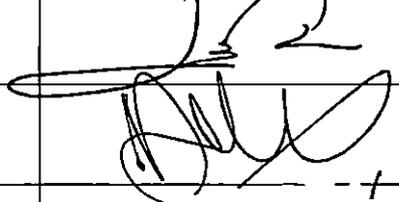
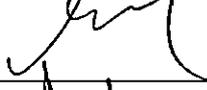
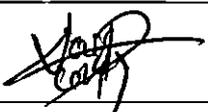
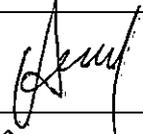
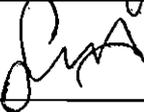
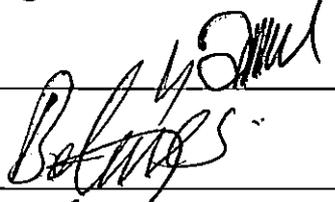
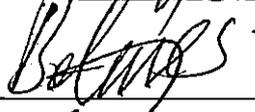
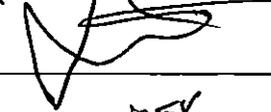
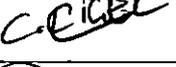
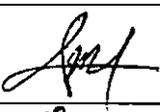
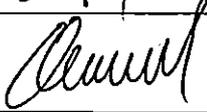
Anadili, insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olmanın ötesinde her ulusun varlığının somut delilidir. Uluslar, uzun tarihsel süreçlerle ortak kültürel değerleri anadilleri sayesinde üretirken bunun gelecek kuşaklara aktarılmasının yegane aracı da anadilidir. Buna rağmen birçok dilsel ve inançsal çeşitliliğin var olduğu Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasında “tek dil, tek millet” politikalarına başvurulmuştur. Türkçe dışındaki Kürtçe (Kurmanca, Zazaca), Süryanice, Arapça, Çerkesce, Lazca, Ermenice, Boşnakça ve daha birçok dilin varlığına rağmen sistematik bir inkar ve asimilasyon politikası uygulanagelmıştır. Bunun doğal sonucu olarak birçok dil yok olup giderken bugün Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) verileri 15 dilin yok olma tehdidiyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Dilsel homojenleştirme politikalarının hedef aldığı dillerin başında şüphesiz Kürtçe gelmektedir. Bazen resmi olarak, bazen de de facto bir şekilde yasaklanmış, gelişmesinin engellenmesi için birçok yöntem denenmiştir. Bu amaçla “Vatandaş Türkçe Konuş” ile başlayan süreç Güneş – Dil Teorisi tezleriyle güçlendirilmiş, 1957 yılında Ad Değiştirme İhtisas Komisyonu ile genişleyen politikalar, 19 Ekim 1983 tarihli 2932 sayılı yasayla dillerin yasaklanmasına kadar gelmiştir. Eğer bugün bilimsel saha araştırmalarının da gösterdiği üzere, Kürtçenin günlük yaşam ve evdeki hakimiyeti azaldıysa bunun birincil sebebi süregelen anti-demokratik dil politikalarıdır; sorumlusu ise anadilin Anayasal güvenceye alınarak korunmasını sağlamayan siyasi iktidarlardır.

Bugün milyonlarca Kürt öğrencinin okullarda anadilinde eğitim alamaması, dil kaybının en önemli sebebidir. Okulların 5, 6, 7 ve 8’inci sınıflarında haftada iki saat seçmeli Kürtçe (Kurmanca, Zazaca) derslerin verilmesiyle anadilinde eğitim talebinin karşılanmadığı görülmektedir. Çünkü bir halka, otokton olduğu topraklarda anadilinin seçmeli ders olarak verilmesi, o halka yabancı muamelesi yapmaktır. Bu sebeple üzerinden 14 yıl geçmesine rağmen seçmeli derslerde bir standart sağlanamadığı gibi çoğu zaman fiili engeller yaşanmaktadır. Her şeye rağmen seçmeli Kürtçe dersleri Kürtler açısından bir kazanım olsa da bunun anadilinde eğitim talebini etkisizleştirilmek amacıyla kullanılması kabul edilemez.

Kürt sorunu, Kürtçenin inkarıyla ortaya çıkarak yasaklarla bugüne kadar büyüyen sosyal, kültürel ve politik bir meseledir. Cumhuriyet'in 103'üncü yılında Kürtçeye yönelik negatif politikaların gözden geçirilmesi, bunun bilimsel ve politik muhasebesinin yapılması ahlakî bir ödevdir. Özellikle Barış ve Demokratik Toplum sürecinin, kamusal yaşamın eşitlik ve çok dilli bir şekilde düzenlenmesiyle daha da güçleneceği unutulmamalıdır. Çünkü her halk için dilin vazgeçilmez bir yaşamsallık taşıması bir yana, demokratik toplum da ancak dilsel özgürlüklerle inşa edilebilir. Dolayısıyla Türkiye'de dilsel çeşitliliği bir "kölfe" görmek yerine dilsel dayanışma ve etkileşimi artırarak her bir yurttaşın resmi dilin yanında birkaç dil öğrenmesinin koşulları yaratılmalıdır.

Sonuç itibariyle kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla 1999 yılında ilan edilen 21 Şubat Dünya Anadili Günü'nde siyasi iktidarın yanında, demokratik toplumu benimseyen herkes sorumluluk altındadır. Bugün tüm dillerin dokümantasyon çalışmalarının yapılarak bio-kültürel çeşitliliğin korunup geliştirilmesi ve halklar arasındaki bağın güçlendirilmesi için anadili önemli bir araçtır. Bununla birlikte Kürt halkının onlarca yıldır ağır bedeller ödeyerek koruduğu Kürtçenin Kurmanca ve Zazaca lehçelerine yönelik taleplerin anlayışla karşılanarak gereğinin yapılması gerekmektedir. Bu sebeple Türkiye sınırları dahilinde Kürtçe başta olmak üzere Türkçe dışındaki dillerin yaşadığı sorunların araştırılarak gereken adımların belirlenmesi için Meclis araştırması açılması yararlı olacaktır.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5			
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	